

ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОВАЙДІНГУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Кашук К.М., к.е.н.

Житомирський державний університет імені Івана Франка
kaschuck.katerina@yandex.ru

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Одним з головних напрямків розвитку та стимулювання інноваційного процесу виступає формування дієвої, злагодженої інноваційної інфраструктури в цілому та її окремих елементів, які на даний момент до кінця не сформовані в Україні, зокрема і в Житомирській області. Дослідженню практичних проблем впровадження наукових розробок в аграрне виробництво не приділено достатньої уваги. До авторів, які висвітлюють практичні аспекти комерціалізації та посередницької діяльності у сфері трансферу технологій, можна віднести Ю. Богачкова, С. Володіна, О. Карпова, І. Малюкової, В. Соловійова, П. Цибульова. Метою дослідження є визначення ролі посередницької діяльності у скороченні інноваційного лагу між результатами аграрної науки та їх впровадженням у виробництво.

Основний матеріал. Розвиток інноваційних форм співпраці наукових установ з виробництвом стимулює ситуація, яка склалася у вузах. Навчальні заклади Житомирської області володіють значним кадровим потенціалом. Водночас з табл. 1 видно, що кількість студентів, що припадає на 1 викладача вищої кваліфікації, починаючи з 2006 р., зменшується. Така ситуація спричинена зниженням народжуваності за 1993–2003 рр., а також зменшенням кількості організацій, які виконують наукові дослідження і розробки в Житомирській області протягом 1995–2012 рр. з 17 до 10 од.

Таблиця 1

Кількість студентів та науково-педагогічних
працівників вищої кваліфікації в навчальних закладах
Житомирської області, осіб

Показник	Рік				2012 р до 2000 р., %
	2000	2010	2011	2012	
Прийом студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації (на початок навчального року)	4956	10776	9464	8927	180,1
Кількість кандидатів наук	461	927	957	1031	224,3
Кількість докторів наук	44	91	94	108	245,5
Кількість студентів, що припадає на 1 кандидата наук	10,8	11,6	9,9	8,7	80,6
Кількість студентів, що припадає на 1 доктора наук	112,6	118,4	100,7	82,7	73,4

За даними демографів, така ситуація триватиме до 2023 р. У зв'язку із цим керівництво вузів змушене знаходити інші шляхи поповнення бюджетів своїх закладів через активізацію інноваційної діяльності у напрямі організації та проведення якісних фундаментальних та пріоритетних прикладних досліджень, створення на цій основі конкурентоспроможних розробок, які реалізуються на виробництві. Останню функцію можуть взяти на себе спеціальні відділи при навчальних закладах.

Наразі демографічна ситуація в області (як і в Україні в цілому) характеризується значними деформаціями, які негативно впливають на нинішній та подальший розвиток Житомирщини. По-перше, створення інноваційних структур буде засобом попередження відтоку наукових кадрів за кордон чи інші сфери діяльності у період демографічної кризи. Якщо брати до уваги лише кандидатів і докторів наук, то, згідно з офіційними даними Державного комітету статистики України, протягом 1991–2011 рр. з України емігрували 778 ос. з науковим ступенем. Лише впродовж останніх восьми років з України виїхали 54 доктори і 296 кандидатів наук (рис. 2).

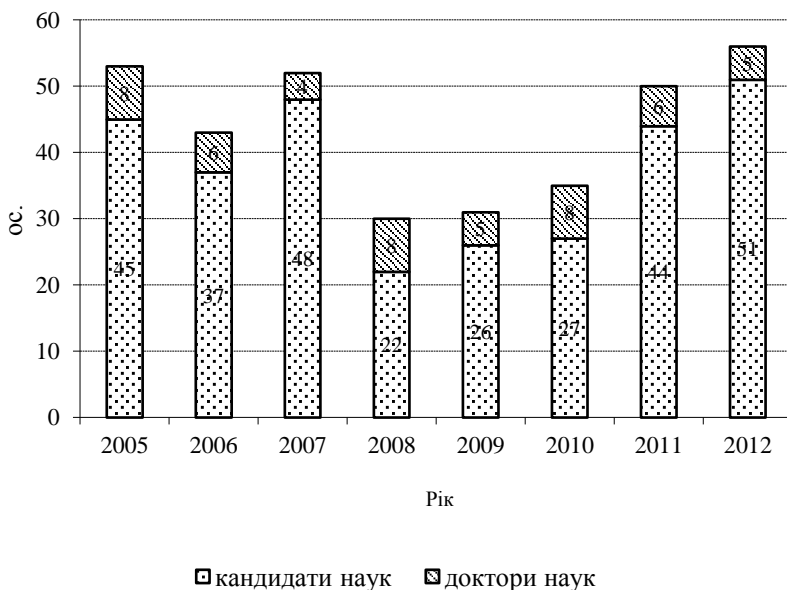

Рис. 2. Динаміка чисельності фахівців з науковими ступенями, які емігрували за межі України за період 2005–2012 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних Держкомінформнауки України

По-друге, реформування системи вищої освіти у пострадянських країнах не сприяє залученню кваліфікованих кадрів у вищі навчальні заклади. Зокрема, Міністерство освіти і науки України за підсумками аналізу діяльності державних вищих навчальних закладів надало перелік ВНЗ з ознаками неефективної роботи. В рейтинг потрапили 40 навчальних закладів та 81 філіал, включаючи й доволі відомі. Вони можуть бути у майбутньому реорганізовані чи ліквідовані. На цьому тлі новостворені інноваційні структури в подальшому сприятимуть підвищенню іміджу наукових установ та з розвитком нових технологій, розроблених на базі ВНЗ, залученню студентів із-за кордону. Це збільшить шанси навчального закладу на існування.

По-третє, активна інноваційна діяльність наукових установ призведе до залучення наукових кадрів, а також аспірантів та докторантів до участі в інноваційних проектах, які ініціюватимуть дані структури. Отже, взаємозв'язок розвитку системи вищої освіти та інноваційних структур, що при них створюються, очевидний.

Наукові установи мають проблеми з реалізацією своїх розробок, що зумовлені такими чинниками, як недостатнє фінансування науки, неможливість залучення позабюджетних коштів, відсутність механізму впровадження наукових розробок у регіонах. Крім того, держава виділяючи кошти на проведення досліджень, часто не використовує механізмів контролю за тим, щоб вони були реалізовані у виробництві. Наразі вагомим чинником, що стимулюватиме наукові організації та сільськогосподарські підприємства до співпраці з провайдером, є розробка механізму, що передбачає залежність обсягу фінансування досліджень від активності наукових установ у напрямі їх впровадження.

Висновки та пропозиції. За умов ринкової економіки необхідним є активне залучення провайдерів інновацій з метою проведення роботи з посередництва між виробниками сільськогосподарської продукції та дослідниками, пошуку джерел фінансування інноваційного розвитку підприємств, консультування з інноваційного бізнесу дослідників та стимулювання збуту їх розробок. При цьому провайдер може працювати як з окремим дослідником, так і заключати договір про співпрацю з установою, в якій він працює. Таким чином відбудеться чітке розмежування функцій в процесі створення інноваційного продукту. Дослідник працюватиме виключно над створенням наукової розробки, інноваційно-венчурні підприємства здійснюватимуть фінансування ризикових бізнес-проектів, керувати якими буде інноваційний менеджер – представник провайдингової структури.

Список використаної літератури

1. Карпов А. Инжиниринговая платформа для трансфера технологий / А. Карпов // Вопросы экономики. – 2012. – №7. – С. 47-65.
2. Andrew J.P., De Rocco E. S., Taylor A. The Innovation Imperative in Manufacturing: How the United States Can Restore Its Edge / J.P. Andrew, E. S. De Rocco, A.Taylor. – Boston : BCG, 2009. – 250 p.